

Militaire Spectator.

Woensdag, den 15den Junij.

De *Militaire Spectator* verschijnt op onbepaalde tijden. Men abonneert zich voor 10 nummers, bij alle Postdirecteuren en Boekhandelaren, door het geheele Koninkrijk à f 2, 25, franco per post. De Jaargang zal de 40 nummers niet te boven gaan. Alle inzendingen geschieden, franco, aan de Uitgevers BROESE & COMP. te Breda, met het opschrift: *Voor den Militairen Spectator*.

SCHETS

DER MILITAIRE GEBEURTENISSEN IN BELGIE.

in 1831.

(Vervolg van N°. 10 en slot.)

VIJFDE HOOFDSTUK.

Minder voornamen tooneelen van den oorlog.

Tot hertoe heb ik alleen over het voornaamste tooneel des oorlogs gesproken; doch de vijandelijkheden hadden ook op onderscheidene andere punten plaats.

Het garnizoen van Maastricht deed twee uitvallen, namelijk: den 5en en 6en Augustus. Den 9en bezette het Tongeren, welke stad daags te voren door het leger der Maas ontruimd was; eerst na den terugtogt van den Prins van Oranje en bij het naderen van het Fransche leger, verlieten deze troepen dezelve.

In het Limburgsche, naar den kant van Venlo, deden de Hollanders geene aanvallen, noch demonstratiën. Van dezen kant hielden dus de Belgen bij kleine afdeelingen het veld, en deden strooptogten tot op het Hollandsch grondgebied.

In Staats-Vlaanderen werd echter de oorlog met veel meer nadruk gevoerd. Men weet dat dit gewest den geheelen linker-oever der Schelde, gerekend van het fort Liefkenshoek, beneden Antwerpen, tot aan de monding dier rivier, bij het eiland Vvalcheren, insluit; en het voornaamste doel der Hollanders was, de sluiting van dezen stroom, welke men hun nu betwist, te verzekeren. Door eenen tak der zee wordt dit gewest in twee deelen verdeeld, waarvan het een het land van Axel, het andere het land van Cadzand (vroeger het eiland Cadzand of Cassandria, voor dat hetzelfde door dijken, onder anderen den Kapitalen Dam, aan het vaste land verbonden was) genoemd wordt. Van op onderscheidene punten kan men uit deze landen op het Belgisch grondgebied intrekken; van welke voordeelen de Hollanders dan ook gebruik maakten, op den dag, dat de Prins van Oranje zelf voorwaarts ging.

Den 3en Augustus hernamen zij den Kapitalen Dam, Water-

vliet en andere punten, waarvan de Belgen zich in 1830 meester gemaakt hadden, en trokken alzoo België, vooruit Oostburg, Ysendijk, Philippine, Sas-van-Gend en Hulst, binnen. Zij staken den Kapitalen Dam door en herstelden daardoor een gedeelte van den zee-arm, welke het land van Cadzand vroeger tot een eiland vormde. Dit land werd hierdoor in deszelfs grootste lengte ongenaakbaar, tot groote schade der oever-bewoners, die zodoende eenen grond, welke sedert langen tijd beteeld werd en rijk met voortbrengselen van den landbouw bezet was, onder het water bedolven zagen.

Bij Aardenburg, Maldeghem, Assenede en St. Nicolaas hadden er onderscheidene kleine gevechten plaats, alwaar de Belgen niets dan burgerwachten hadden, en evenwel waren hier de gelukkige uitkomsten dikwijls verdeeld.

Den 1en Augustus liet de Gouverneur van het kasteel van Antwerpen den wapenstilstand, welke tusschen deze sterkte en de stad bestond, opzeggen; dit was zelfs de eenigste officiële opzegging, die de Koning van Holland aan de Belgen liet doen (1).

Ten gevolge dezer opzegging konden de vijandelijkheden, tusschen het kasteel en de stad, eerst den 4en des avonds ten half tien uren beginnen; doch reeds begonnen de Hollanders de vijandelijkheden, in de omstreken van Antwerpen, op den 3den en zelfs reeds op den 2en. De Hollandsche zeemagt stevende de Schelde op en nam het fort St. Maria, beneden de stad gelegen. Eenige stoombooten voeren de rivier hooger op, deden eenige landingen en leverden kleine gevechten, tot aan de monding der Rupel.

Eene kolonne Hollandsche troepen trok voorwaarts op den weg van Bergen-op-Zoom tot dicht aan Merxem; bij Antwerpen, denklijk alleen om aan de Belgen te doen gelooven, dat men voornemens op deze stad had; dewijl deze troepen zich dadelijk wederom op hun hoofdkorps terugtrokken.

Deze bedreigingen waren echter niets tegen de vrees, die men te Antwerpen voor een hernieuwd bombardement en brand

(1) Eene vergissing onder velen: Er bestond geene gemeenschap tusschen het Belgisch bewind en de Hollandsche regering. Het hervatten der vijandelijkheden werd dus aan de Londensche conferentie aangezegd.

koesterde. Alle hoofden waren op hol, zelfs was de tegenwoordigheid van *Leopold*, die den 4en te Antwerpen was aangekomen, onvoldoende, om de bewoners tot kalmte terug te brengen en de ongerustheid zou hebben blijven voortduren, had de koning der Franschen zich niet met deze zorg belast.

Deze, op den 4en Augustus, het breken der wapenstilstand vernemende, beval daarop dadelijk, door een telegraphisch bericht, aan zijnen minister plenipotentiaris in België, (welke deze denzelfden dag reeds vroeg ontving), den Gouverneur van het kasteel van Antwerpen te doen weten, dat het eerste schot, op de stad losgebrand, zoude beschouwd worden, als eene oorlogsverklaring tegen Frankrijk. Deze Gouverneur nu, aan wien men veel geestkracht heeft toegekend, omdat hij eenige houwtser granaten op eene stad heeft durven werpen, die geslotene overeenkomsten had verbroken, gaf aan de bedreigingen van den Franschen plenipotentiaris gehoor en sloot, naar den wensch van dezen, eene nieuwe wapenschorsing tusschen de stad en het kasteel.

De Koning van Holland, standvastiger en zijne waardigheid beter beseffende dan zijnen Generaal, weigerde deze overeenkomst te bekrachtigen. Hij beval hem het hervatten der vijandelijkheden op niétw aan te kondigen; maar schreef hem voor, gelijktijdig te verklaren, dat er niets tegen de stadzijde zoude gedaan worden, ten ware dat men van dezen kant werd aangevallen, of wel, dat de loop der operatiën zulks onvermijdelijk maakte. Volhardend en Zijne regten handhavende, hield Hij zich echter terug hiervan gebruik te maken. Mogelijk werd Hij door de verklaring des Franschen ministers daartoe genoopt, of veel eer werd hij door het denkbeeld, dat het lijden van Antwerpen niets tot het welgelukken zijner zaak bijbrengen, maar dezelve eerder benadeelen zoude, teruggehouden.

Antwerpen had dus niets te vreezen van het vuur van het kasteel; daardoor werden echter alle oorzaken van ongerustheid niet weggenomen.

Behalve de werken, welke in de stad tegen het kasteel waren opgeworpen, en die door de verklaring des Gouverneurs tot werkeloosheid waren gedwongen, hadden de Belgen, buiten de muren der stad, op den regter oever der Schelde, een fort en eene batterij bewapend, welke dezen stroom bestreken, en aan de Hollandsche zeemagt de gemeenschap met het kasteel konden beletten. Op dit gedeelte van den loop der Schelde, is derzelver watervlakte boven de omliggende landerijen verheven, wordende dezelve door dijken alleen wederhouden, zich over deze landerijen te verspreiden. De Hollanders staken de dijken op den linker oever, op twee plaatsen, alwaar zij door het geschut der Belgen niet konden gehinderd worden, door; — den een boven het kasteel, den anderen in de nabijheid van het fort Calloo, beneden Antwerpen gelegen. Hierdoor vormden zij eene inundatie, over welke zij, met ligte vaartuigen, gemeenschap met het kasteel hielden. Dezelve verschaft hun daarenboven nog het voordeel, dat zij de Belgen van den linker oever verwijderd hielden en hen beletten de schepen te verontrusten. Om dit oogmerk aan den regter oever insgelijks te bereiken, werd er door

hen in den dijk aan die zijde, boven het fort Lillo, eene groote opening gemaakt, zoodat op het beneden gedeelte der Schelde, de vaart der Hollandsche schepen niet konde gehinderd worden.

Door het onder water zetten van vele vruchtbare landen en velden, leden de Belgen eene onberekenbare schade. Behalve de opgenoemde nadeelen hadden de Hollanders er nog meerder in hunne magt om hen te schaden en zich te verdedigen, namelijk: door het onder water zetten der polders, waardoor zij de punten van toegang voor de Belgen aanmerkelijk verminderden.

Te vergeefs deden de Belgen bij de Hollanders aanzoek, tot het doen afloopen van het inundatie water uit de polders, de digting van den Kapitalen Dam en de toestemming tot het mogen herstellen hunner dijken.

Dank aan de tusschenkomst der Londensche conferentie, werd eindelijk dit verschil beslecht. De Hollanders lieten het water afloopen en gaven aan de Belgen hunne dijken terug, om die te herstellen, onder dien verstande echter, dat zij het fort en de batterijen, welke de rivier bestreken, zouden ontwapenen.

Alle Belgische troepen, in de omstreken van Antwerpen, deden evenmin als elders hunnen pligt; hetgeen men ook heeft kunnen opmaken uit het vonnis, hetwelk eenen geruimen tijd na den veldtogt, door het Belgisch hoog militair gerechtshof geveld werd, en waarbij één officier ter dood veroordeeld en vijf anderen van hunne rangen vervallen verklaard werden, wegens het verlaten van den post Kiel, tegen over het kasteel, in den avond van den 5en op den 6en Augustus. Zulke vonnissen zijn hedendaags zeer zeldzaam geworden, ofschoon de gelegenheden, van dezelve te moeten uitspreken, meer voorkomt dan in de oude tijden. Dit is wederom eene van de menigvuldige bewijzen der afnemering van den militairen geest, welke zich, in mindere of meerdere mate, in bijna alle landen van Europa doet gevoelen.

Het opgenoemde maakte de nevengebeurtenissen van den Belgischen veldtogt uit; want, zoo als wij gezien hebben, werden de veldtogten op de plaatsen beslist, alwaar zich de hoofdlegers bevonden.

In het slot van dit hoofdstuk, herhaalt de Fransche schrijver kortelijk de voornaamste gebeurtenissen; en neemt die gelegenheid bij de hand, al de daadzaken, als ware het, in het voordeel der Belgen af te schetsen. Het Hollandsche leger daarentegen, was in de oogen van den Franschen beoordeelaar zamengesteld, uit soldaten, die het vorige jaar zich *overal hadden laten slaan*, uit *recruten* en *vreemdelingen*. Hetgeen zij gedaan hadden, beteekende niet veel; hij smaalt daarbij op de Hollandsche dagbladen, dat zij den Prins *van Oranje, den held van Hasselt en Leuven* noemen, om reden dat de legers der Maas en Schelde *niet geslagen* waren, enz. enz., en eindigt zijne schets met eenige staatkundige aanmerkingen over den toestand van België, opzigtelijk de 24 artikelen, die om derzelver oppervlakkigheid, de overname niet waardig zijn.

Bij de ontvangst van het eerste gedeelte dezer schets, had *Spectator* geenszins vermoed, dat dezelve zoodanig zoude eindigen. Intusschen hoopt hij, dat de gedeeltelijke overname derzelve in eenige zijner voorgaande nommers, aan zijne lezers niet ongevallig zal zijn geweest, dewijl dit hun ten bewijze zal strekken, hoe weinig de, met zulk eene gelukkige uitkomst bekroonde, *Tiendaagsche veldtogt* bij den vreemden gekend, en tevens, van hoeveel belang het is, al de bijzonderheden dezer voor ons gewigtige gebeurtenis, naar waarheid af te schetsen; want de waarheid in deze moet algemeen gekend, en dus ook bewezen worden. Deze taak hoopt *Spectator* met waardigheid te vervullen, te meer wordt hij daartoe aangedrongen; omdat hij de zekerheid heeft, dat zijn blad ook buiten 's lands gelezen wordt.

Onverschiedene redenen hebben hem echter bewogen, met het vervolg zijner *krijgskundige beschouwingen*, over den *tiendaagschen veldtogt*, nog eenigen tijd te wachten, en wel, om de aandacht zijner lezers op dit onderwerp, niet te veel achtereenvolgend te vermoeijen, maar ook voornamelijk uit hoofde de omstandigheden het hem voor als nog niet toelaten, in *bijzonderheden, getal-opgaven* enz. te treden, die hem toch het meeste zouden moeten dienen, tot wederlegging van vele vervalschte opgaven, die in bovenbedoelde *schets* voorkomen.

Spectator blijft in de hoop verkeerden, dat zijne lezers het belang en de noodzakelijkheid van dit, misschien kort, verwijl met hem zullen gevoelen.

VERRASSING

VAN

SCHWEIDNITZ,

IN 1761.

Indien het waar is — en niemand zal zulks in twijfel trekken — dat de kunst des oorlogs vooral eene praktische wetenschap is, dan ligt daarin reeds van zelve opgesloten, dat men zijne krijgskundige regels en voorschriften in de werkelijk gevoerde oorlogen opsporen moet. Menig, in het afgetrokkene, als doeltreffend beschouwd denkbeeld moest, in de toepassing, worden opgegeven; terwijl, omgekeerd, menige proeve in het veld aanleiding gaf tot het vestigen van stellige theoretische regelen.

Onder de gedenkwaardige oorlogen van de laatste helft der vorige eeuw — ook uit een wetenschappelijk oogpunt beschouwd — verdient, onbetwistbaar, de *zevenjarige* eene eervolle onderscheiding. Het tooneel, waarop toen de grootste krijgskundige geniën werkzaam waren, leverde lessen, die nog hedendaags met vrucht kunnen geraadpleegd worden. Van de onderscheidene werken over dien veldtogt, wordt in geen het onderwerp op zulk

eene *leerzame* wijze behandeld dan in *TEMPELHOFF'S Geschichte des siebenjährigen Krieges in Deutschland, zwischen dem Könige von Preussen und der Kaiserin-Königin, mit ihren Allirten.* — Er is in dezen tijd, voornamelijk in Frankrijk, veel gesproken, om sommige steden, door het aanleggen van gedetacheerde forten rondom dezelve, tegen een invallend leger te verdedigen. Wij gelooven, dat het te dezer zake niet onbelangrijk zal zijn, de beschrijving te lezen der bestorming van *Schweidnitz*, hetwelk door zulke gedetacheerde forten omringd was. — Wij nemen dat verhaal uit het bovengemelde werk van *TEMPELHOFF* over.

» De Koning (van Pruissen) was, gedurende dezen veldtogt in *Silezië* niet gelukkig in de beoordeeling der ontwerpen zijner partij; even zeldzaam was Hij goed van derzelve bewegingen onderrigt, niettegenstaande de oorlog op zijn eigen grondgebied gevoerd werd. De Generaal *Laudon*, daarentegen, was meestal zeer goed onderrigt van hetgeen er bij het Pruisische leger voorviel. De mogelijkheid eener onderneming op *Schweidnitz*, door de Oostenrijkers, scheen niet het minst de aandacht des Konings te verdienen; en hoe gemakkelijk een dergelijke aanslag, bij den toenmaligen staat dier vesting, ook was, scheen *Frederik* de zekerheid te hebben, dat *Laudon* Hem volgen zoude, om het Graafschap *Glatz* en *Opper-Silezië* te dekken. De Oostenrijker had intusschen reeds lang plannen ter vermeerstering van *Schweidnitz* beraamd, tot welker uitvoering hij zoude overgaan, zoodra de Koning zich van die vesting zou hebben verwijderd. *Laudon* deelde den Maarschalk *Daun* zijn ontwerp mede, en verkreeg daarop deszelfs goedkeuring. Hij wachtte nu slechts eene gunstige gelegenheid ter uitvoering af. Deze werd hem door den marsch des Konings naar *Opper-Silezië* aangeboden: alle omstandigheden vereenigden zich, om hem reeds vooraf eene gelukkige uitkomst te beloven. Inderdaad waagde hij daarbij weinig. Gelukte de onderneming niet, dan kon hij daarbij hoogstens een paar duizend man verliezen, wordende dat verlies door het daartegenoverstaande belang der onderneming geheel geregtvaardigd. Behalve dat bleef hij nog altijd vrij om, of zijne stelling in het gebergte bij *Kunzendorf* te behouden, of den Koning te volgen. Gelukte echter het ontwerp, dan bragt hij den Koning eenen gevoeligen slag toe, redde den roem der Oostenrijksche wapenen, vrijdelde des Konings plannen tegen *Opper-Silezië* en *Moravie*, en zag hij zich, niet alleen in staat de winterkwartieren in *Silezië* te betrekken, maar ook den volgenden veldtogt in het hart der Pruisische staten te openen. *Laudon* had overigens eene juiste kennis van den staat der vesting; daar de Oostenrijkers dezelve in den winter van 1757 op 1758 in bezit gehad en door onderscheidene nieuwe werken meer versterkt hadden. Eene menigte overloopers onderrigtte hem eindelijk van alles, wat op de verschillende diensten binnen de vesting betrekking had. *Laudon* wist, van deze, dat de bezetting uit slechts vijf bataillons bestond, en derhalve te zwak was om zulke uitgebreide werken te bezetten; dat er onder die bezetting vele gevangenen en overloopers waren, die, ofschoon bij den Koning dienst genomen hebbende, echter meer Oostenrijksch dan Pruis-

sisch gezind waren; dat het aantal artilleristen te gering was ter bediening der stukken; dat onderscheidene werken, en in het bijzonder de bedekte weg, zeer verwaarloosd waren; dat de patrouillen, door de ruitery buiten de vesting gehouden, zich niet ver van dezelve verwijderden. Dit laatste gebrek had reeds vroeger bestaan. Tijdens de Koning te *Bunzelowitz* gelegerd was, zijn sommige Oostenrijksche kavallerie-patrouilles tot aan den bedekten weg van *Schweidnitz* genaderd, zonder ontdekt te worden. Dit alles te zamen genomen, moest zoo natuurlijk en van zelve op het denkbeeld eener overrompeling leiden, dat ieder Generaal, zelfs zonder een *Laudon* te wezen, daartoe besloten zoude hebben. Deze overijde zich intusschen niet. Hij kende de snelheid in bewegingen van het Pruisische leger, en moest daarom vreezen, dat het, door geforceerde marschen, dra weder in de nabijheid van *Schweidnitz* zoude zijn. Hij bleef den 28e en 29e September rustig in zijne legerplaats; maar van den Generaal *Uhihazij* stellig onderrigt, dat de Koning den 29e van *Siegroth* opgebrosken en naar *Gross Nossen* gemarcheerd was, wilde hij de uitvoering zijns ontwerps niet langer verschuiven. Tot dat einde liet hij den 30sten, des morgens ten 10 ure, door den Generaal *Janus*, doch slechts op verren afstand, eene dubbele keten van Kroaten, huzaren en kozakken, rondom de vesting vormen, en beval om alles, wat vestingwaarts wilde gaan, op te ligten. Deze keten moest, verder bij het vallen van den avond, de vesting naauwer insluiten: opdat volstrekt niemand meer daar binnen, of van daar naar buiten zoude kunnen gaan zonder ontdekt te worden. De Prins *Lichtenstein* ontving bevel om, met de meest mogelijke stilte, in de omliggende dorpen eenige honderde ladders en planken op te halen en tegen 6 ure 's avonds op een bepaald punt bij *Kuntzendorf* bij elkander te brengen. Eerst na dit alles deelde *Laudon* zijn ontwerp aan *Czernichef* (1) mede. Deze keurde niet alleen dat ontwerp goed, maar bood zelfs aan, om met zijn geheel legerkorps in de uitvoering te deelen. De Generaal *Laudon* wees dit aanbod beleefdlijk van de hand, en verzocht alleen 800 Russische grenadiers. Hij vereenigde de hoofden van de ter bestorming bestemde troepen in het hoofdkwartier, gaf hun kennis van zijne beschikkingen; raadpleegde met hen over de nadere middelen van uitvoering; verklaarde hun zijne meening omtrent onderscheidene punten en gaf hun, ten slotte, de noodige instructiën.

Volgens de gemaakte schikkingen moest de vesting gelijktijdig van alle zijden aangegrepen worden. Dit zoude door vier verschillende kolonnen geschieden. De eerste bestond uit een grenadier-bataillon, 2 kompagnien Russische grenadiers en 4 fuselier-bataillons. De tweede kolonne was zamengesteld uit een grenadier- en 4 fuselier-bataillons, de derde uit twee grenadier- en drie fuselier-bataillons met nog twee grenadier-kompagnien; en eindelijk de vierde kolonne van aanval bestond uit 1 grenadier- en 4 fuselier-bataillons met 2 kompagnien Russische grenadiers. Bij elke kolonne bevonden zich 20 kanonniërs ter bediening van het veroverde geschut, 6 sapeurs, 16 pionniers,

40 timmerlieden met zagen en breekgereedschappen, 100 arbeiders van schoppen en bijlen voorzien en eindelijk 140 man tot het dragen der ladders. De arbeiders en ladderdraggers werden uit de, voor den aanval bestemde bataillons, de timmerlieden uit het geheele leger gekozen. Dit was zeer doeltreffend; want, op deze wijze, kenden de eigenlijke strijders de hun aangewezen helpers, gelijk deze omgekeerd meer deel namen in het lot der bataillons, waarbij zij behoorden, als makende met deze één korps uit. Had men dezelve uit andere regimenten van het leger gekozen, dan ware eene verwarring bijna onvermijdelijk geweest. Deze arbeiders en ladderdraggers bleven van derzelve geweren voorzien en hingen dat wapen, gedurende den arbeid, over den schouder. Elke attaque werd gevolgd door een eskadron dragonders. Daarenboven waren nog de volgende stukken geschut bij de onderscheidene kolonnen ingedeeld: bij de 1e. 4 houwitseren en 6 zesponders; bij de 2e. 4 houwitseren en 4 zesponders; bij de 3e. 4 houwitseren en 4 zesponders en bij de 4e. 4 houwitseren en 6 zesponders.

De Kolonel Graaf *Wallis* en de Overste Graaf *Odonell* zouden de eerste kolonne aanvoeren. Deze zou het zoogenaamde *Galgen-fort*, met eene regtsaf gelegene lunette, bestormen. Deze kolonne verzamelde zich in een dal ter rechterzijde van *Sabischdorf*.

De Majoor *Linck* voerde de tweede kolonne aan. Deze was bestemd tot bemagtiging van het zoogenaamde *Jauernicker* fort en deszelfs regtsaf liggende lunette. Deze kolonne zou zich verzamelen achter eene hoogte, gelegen tusschen *Schönbrun* en eene, door de Pruisen, bij den weg naar *Strigau*, opgeworpen batterij.

De derde kolonne zou tegen het *Gartenfort* en bijbehorende lunette worden aangevoerd. Deze werd gekommandeerd door den Luitenant-Kolonel *Kalwell* en zou zich in een' hollen weg, ter rechterzijde van *Schönbrun* verzamelen.

De vierde kolonne stond onder de bevelen van den Overste *de Vins* en zou op het *Bögen-fort* gerigt worden. Derzelver verzamelplaats was in het dal van *Bögendorf* (1).

(1) Ter verduidelijking van deze verdeling en de beschrijving der geheele onderneming, zonder hulp van een plan, moge het volgende dienen: De vesting *Schweidnitz* bestond, in derzelver toenmaligen staat, in een' eenvoudigen wal, slechts op drie punten den gebastionneerden vorm hebbende. De vesting was overigens verdedigd door vijf gedetacheerde forten (behalve de hier boven genoemde, nog het *Waterfort*). Tusschen twee aanliggende forten, en nagenoeg in het midden van derzelver onderlingen afstand, lag eene redoute, wordende dit zamenstel van gedetacheerde werken, door eene aaneengeschakelde linie of bedekten weg omgeven en verbonden. Het tracé der in den tekst vermelde forten was voor derzelver naar buiten gekeerd gedeelte, dat eener sterreschans; in de keel regt afgesneden. Behalve den algemeenen bedekten weg waren deze schansen elk in het bijzonder nog van eenen bedekten weg voorzien. De tusschenliggende redouten waren, zoo als zij ook in den tekst genoemd worden, lunetten. Het *Waterfort* bestond uit een soort van hoornwerk en was door eene inundatie en een voorliggend drassig terrein gedekt.

(Aanmerking van den Spectator.)

(1) Bevelhebber over het Russische leger.

I. ALGEMEENE STAAT van het *Personeel en Materieel der Expeditie naar Palembang.*

SCHEEPS MAAKSEL.	SCHEEPS-NAAM of NOMMER.	R A N G en N A A M der BEVELHEBBERS.	STERKTE der EQUIPAGE.		GEËMBARKEERDE TROEPEN.	GESCHUT.
			EUROPEERS.	INLANDERS.		
Fregat.	Van der Werf.	Kapitein Lewe van Aduard.	314	"	124	28 Kanons à 18 ff. 22 Karonnades à 24 ff. 2 Kanons. à 8 ff.
idem.	Dageraad.	Kapit.-Luiten. Tieman.	226	"	"	16 Kanons à 18 ff. 6 Karonnades à 24 ff. 8 Kanons à 8 ff.
Korvet.	Zeepaard.	Kapit.-Luiten. Reijnst.	131	"	"	20 Kanons à 30 ff. 8 id. à 12 ff.
idem.	Ajax.	Luit. 1e. klasse van Ginkel.	119	"	"	16 Kanons à 8 ff. 4 Draaibassen à ½ ff.
Brik.	Sirene.	Luit. 1e. klasse Buijs.	101	"	"	16 Karonnades à 24 ff. 2 Kanons à 6 ff. 2 Draaibassen à 1 ff.
Hulk.	Nassau.	Kapit.-Luiten. Verveer.	86	117	178	28 Kanons à 8 ff. 2 Karonnades à 6 ff. 2 Draaibassen à 1 ff.
Korvet.	Venus.	Kapit.-Luiten. Schroijenstein.	39	48	76	20 Kanons à 8 ff. 4 Karonnades à 12 ff.
idem.	Zwaluw.	Luit. 1e. klasse Olijve.	32	57	66	18 Kanons à 6 ff. 2 id. à 2 ff.
Brik.	Jacoba Elisabeth.	Luit. 1e. klasse Elgenhuizen.	23	32	8	10 Karonnades à 12 ff. 2 Kanons à 6 ff.
Schoener.	Johanna.	Luit. 1e. klasse Scheidius.	24	39	"	12 Karonnades à 18 ff. 2 Kanons à 4 ff.
idem.	Emma.	Luit. 1e. klasse Fokke.	24	27	"	8 Karonnades à 12 ff. 2 Kanons à 6 ff.
idem.	Calypso.	Luit. 1e. klasse van Kervel.	17	23	"	4 Karonnades à 12 ff. 2 Kanons à 4 ff. 2 Draaibassen à 1 ff.
Brik.	Maria.	Buitengew. Luit. Moorrees.	6	17	"	6 Kanons à 4 ff. 1 Draaibas à 1 ff.
Kielligter.	N ^o . 1.	Luit. 2e. klasse Lejeune.	5	7	54	6 Kanons à 18 ff. 1 Mortier à 10 dm.
idem.	N ^o . 2.	Luit. 2e. klasse Freundenberg.	8	3	38	4 Kanons à 18 ff. 1 Mortier à 10 dm.
Kanonner- boot.	N ^o . 2.	Luit. 2e. klasse Lutkens.	9	16	"	6 Kanons à 2 ff. 2 id. à 1 ff. 2 Draaibassen à ½ ff.
idem.	N ^o . 15.	Luit. 1e. klasse de Gelder.	10	21	"	5 Kanons à 2 ff. 1 id. à 3 ff. 2 Draaibassen à ½ ff.
idem.	N ^o . 16.	Luit. 2e. klasse Spannenberg.	10	25	"	1 Karonnade à 16 ff. 1 id. à 12 ff. 6 Kanons à 6 ff.
Zwaard- boot.	N ^o . 17.	Luit. 2e. klasse Kolff.	9	15	6	1 Kanon à 18 ff. 2 id. à 8 ff.
idem.	N ^o . 18.	Luit. titulair Kockers.	4	25	6	1 Kanon à 18 ff. 2 id. à 6 ff.
Roel-kanon- neerboot.	N ^o . 1.	Luit. 2e. klasse Jollij.	3	35	6	1 Kanon à 18 ff. 1 id. à 4 ff.
idem.	N ^o . 4.	Luit. titulair Schroder.	2	28	6	1 Kanon à 18 ff. 1 id. à 6 ff.
idem.	N ^o . 5.	Gezagvoerder Goeteris	2	35	6	1 Kanon à 18 ff. 1 id. à 6 ff.
idem.	N ^o . 6.	Luit. 2e. klasse Westphaal.	1	24	6	1 Kanon à 18 ff. 1 id. à 4 ff.
idem.	N ^o . 7.	Luit. titulair Boerhaven.	1	30	6	1 Kanon à 18 ff. 1 id. à 4 ff.
Laad- schouw.	N ^o . 1.	Luit. titulair Nuijs.	2	20	6	1 Kanon à 18 ff. 1 Karonnade à 24 ff.
idem.	N ^o . 2.	Stuurman Volferts.	1	19	6	1 Kanon à 18 ff. 1 Karonnade à 24 ff.
idem.	N ^o . 3.	Luit. titulair Lecompte.	2	20	6	1 Kanon à 18 ff. 1 Karonnade à 24 ff.
idem.	N ^o . 4.	Stuurman Kuil.	2	21	6	1 Kanon à 18 ff. 1 Karonnade à 24 ff.
idem.	N ^o . 5.	Luit. titulair Steffens.	2	15	6	1 Kanon à 18 ff. 1 Karonnade à 24 ff.
Peniche.	N ^o . 1.	Stuurman Nolle.	"	30	"	1 Karonnade à 18 ff. 1 Kanon à 4 ff.
idem.	N ^o . 2.	Stuurman Journe.	1	29	"	1 Karonnade à 18 ff. 1 Kanon à 3 ff.
idem.	N ^o . 3.	Stuurman Cornelis.	1	28	"	1 Karonnade à 18 ff. 1 Kanon à 3 ff.
idem.	N ^o . 4.	"	1	29	"	1 Karonnade à 18 ff. 1 Kanon à 3 ff.
Barkassen.	N ^o . 1 en 2.	"	"	"	"	Ieder met 2 kan. à 1 ff.
Landing- booten.	Elf stuks.	"	"	130	"	Ieder met 2 kan. à 1 ff.
Praauw- Maijangs.	Vier stuks.	"	"	13	"	Ieder met 2 kan. à 1 ff.
Praauw Pappangs.	Vijf stuks.	"	"	28	"	Onbewapend.
Praauw Tjampangs.	Zestien stuks.	"	"	"	"	Onbewapend en onbemand.
Tjunias.	Negen stuks.	"	"	36	"	Ieder met 3 kan. à 3 ff.
idem.	Vijf stuks. (1)	"	"	"	"	Onbewapend en onbemand.
Kruis- Praauwen.	Negen stuks.	Majoor Radja Akil.	"	180	"	Ieder met 1 kan. à 3 ff en 1 Draaibas.
idem.	Zeven stuks.	Malaksche onder Santa Maria.	"	140	"	Ieder met 2 Draaibassen.
Sontjes.	Zestien stuks.	"	"	"	"	Onbewapend en onbemand.

(1) Zoogenaamde palentrekkers.

II.

TRANSPORTSCHEPEN.

NAMEN DER SCHEPEN.	HOEGROOT- HEID in LASTEN.	TOT WELK EINDE GEBEZIGD.	GEEMBARKEERDE TROEPEN.				AANMERKINGEN.
			INFANTERIE.	ARTILLERIE.	GENIE en PIONNIERS.	AMBULANCE en ADMINISTRATIE.	
Henriette Elisabeth.	233	Ter overbrenging van Infanterie.	143	„	„	„	Zoo officieren van gezondheid als geëmploijeerden. Drie officieren der Genie hieronder gerekend. Officieren der Administratie. Sedert zijn er nog 2 schepen met vivres aangekomen.
Nieuwe Zeelust.	324	idem.	136	„	„	„	
Waterloo.	216	idem.	147	„	„	„	
Koophandel.	218	idem.	176	„	„	„	
Apollo.	164	idem.	129	„	„	„	
Race Horse.	115	idem.	71	„	„	„	
Mercury.	153	Ter overbrenging der Artillerie en Materieel.	„	41	„	„	
Graaf Bulow.	196	idem.	„	36	„	„	
Gezusters.	149	Materieel.	„	4	„	„	
Admiraal Buijskens.	286	Ambulance.	„	„	„	39	
Kumbang Jaty.	131	Materieel en personeel der Genie.	„	„	139	„	
Elisabeth Johanna.	167	Vivres-schip.	„	„	„	2	
Emerentia.	127	idem.	„	„	„	„	
Jesley.	152	idem.	„	„	„	„	

Uit de bovenstaande Staten blijkt, dat de sterkte der expeditie bestond uit:

Z E E M A G T.

- 9 Fregatten, Hulk, Korvetten en Brikken.
  - 25 Schoeners, Kanonneerbooten en andere gewapende ligte vaartuigen.
  - 84 Kleine vaartuigen van verschillende soorten, om te dienen bij landingen en elders.
- 118 Vaartuigen, bemand met . . . . . 1218 Europeërs
en 1362 Inlanders.

TOTAAL . . . . . 2580 Zeelieden.

en gewapend met 192 kanons van 30, 24 en 18 ℔.
118 idem „ 12, 8, 6 en 4 ℔, en
104 idem „ 3, 2, 1 en ½ ℔.

TOTAAL . . . . . 414 stukken.

T R O E P E N.

Op den 1sten Junij was de sterkte van het Expeditie-korps:

- Staf . . . . . 30 hoofden.
- Infanterie . . . . . 1205 „
- Artillerie . . . . . 249 „
- Genie en Pionniers . . . . . 143 „
- Ambulance . . . . . 52 „

TOTAAL . . . . . 1679 hoofden.

Of het geheel personeel der Expeditie . . . . . 2785 Europeërs
en 1474 Inlanders.

TOTAAL . . . . . 4259 man.

Opdat deze onderscheidene attaques, door de duisterheid van den nacht, niet zouden afdwalen, werd elke kolonne geleid door eenen Staf-Officier van het korps Ingenieurs, die met de wegen in dezen oord ten naauwkeurigste bekend waren. De namen dezer officieren waren: Majoor *Elmt*, Majoor *Koppenzöller*, Luitenant-Kolonel *Fabris* en Majoor *Hoijm*.

Het bevel over de vier kolonnes werd den Generaal *Amadei*, en dat over de vier eskadrons ruitery den Generaal *Prins von Lichtenstein* en den Luitenant-Kolonel Graaf *Kinsky* opgedragen. De kavallerie was bijzonder bestemd om, zoodra mogelijk na het innemen der werken, in de stad te dringen en het plunderen te beletten.

Behalve de reeds opgegevene voorzorgen rukten nog vier bataillons, als reserve, naar *Kamerau* op, om, des benoodigd, de eene of andere kolonne te kunnen ondersteunen.

De Generaal *Janus* ontving bevel, om in den nacht de krotten, die de keten om de vesting moesten vormen, achter eene hoogte bij *Jakobsdorf* te zamen te trekken en, op hetzelfde oogenblik, waarin de boven aangewezen aanvallen zouden plaats hebben, eenen loozen aanval op het *Waterfort* te doen, ten einde de oplettendheid van den vijand af te leiden, en daardoor den algemeenen aanval te begunstigen.

De Hoofd-Officieren, belast met het aanvoeren der kolonnes, kregen eindelijk nog bevel, zich met het terrein zoo naauwkeurig mogelijk bekend te maken. De Graaf *Giannini*, die, als Generaal-Kwartiermeester, het ontwerp mede bearbeid had, verkende zelf met hen de omstreken der vesting; gaf hun op het terrein de naauwkeurigste instructiën, ten einde elk in den nacht zijne plaats zoude kunnen herkennen, en ter vermindering van alle verwarring en ongeregelheden.

Ten vier ure namiddags verzamelden alle de tot den aanval bestemde troepen, met al de vereischte gereedschappen, zich bij *Kunzendorf*. De Generaal *Laudon* rigtte eene krachtige aanspraak aan deze troepen, verbood ten strengste het plunderen en beloofde hun daartegen eene belooning van 100,000 gulden.

De Generaal *Amadei* deelde de vier kolonnes af, en hierop begaven zij zich, 's avonds ten 9 ure, elk naar derzelver bepaalde verzamelpplaats, op marsch. Dit alles had met zoo veel voorzorg en beleid plaats, dat de onderscheidene kolonnes den 1en October ten 2 ure na middernacht, alle op derzelver posten waren, zonder dat men daarvan binnen de vesting het minste bespeurd had. — Betrekkelijk de uitvoering des ontwerps waren de volgende bevelen gegeven:

» De aanval zal, zonder te vuren, en alleen met de bajonet geschieden.

» Zoodra de aanvallende bataillons op het glacis komen, moeten zij zich daar niet ophouden, maar dadelijk in den bedekten weg en de gracht springen; de ladders plaatsen en ten spoedigste binnen de werken dringen; zij moeten trachten de kelen dier werken en de daar geplaatste ophaalbruggen te bereiken.

» De troepen moeten zorg dragen voor het behouden der ladders; ten einde deze, na de vermeestering der forten, ter beklimming van den hoofdwal dienen kunnen.

» De, bij elke kolonne zich bevindende, grenadier-bataillons zullen den eigenlijken aanval doen, en daarbij door een fuselier-bataillon ondersteund worden. Het andere fuselier-bataillon moet de, tusschen de forten en lunetten gelegene, courtinen of den vereenigingswal aangrijpen. De beide overschietende bataillons blijven, met de artillerie, zoo lang in reserve terug, tot men noodig zal achten ze te doen oprukken.

» Zoodra de forten veroverd zijn, worden deze door de achterste bataillons (die der reserve) bezet. De eerste scharen zich dadelijk weder in orde ter bestorming van den stads wal.

» De bevelhebbers der aanvallen moeten de soldaten hunner avant-garde gelasten, dat zij, door den vijand ontdekt of aangeroepen wordende, zich als overloopers moeten aangeven.

» De vier kolonnes zullen om 2 ure derzelver verzamelpplaatsen verlaten, ten aanval opmarcherende. De onderscheidene aanvoerders zullen hunne horologiën gelijk regelen, ten einde er, ten aanzien van den tijd, geene vergissingen plaats hebben. Zoodra de troepen op 5 à 600 passen van het glacis genaderd zijn, zendt ieder bevelhebber eenen Officier naar het hoofdkwartier af, tot berigtgeving van de uitvoering der eerste beweging, en het ontvangen van de bevelen, welke de Veldheer dan nog noodig zoude kunnen oordeelen."

(Het vervolg en slot in een volgend nummer.)

TOGT NAAR PALEMBANG.

in 1821.

Onverwijd na de mislukte pogingen van den jare 1819 werden er op nieuw de vereischte toebereidselen gemaakt, om, door eenen tweeden aanval, en met krachtadiger middelen, den euvelmoed van den Sultan (1) te straffen en Hollands regten te handhaven.

Het was bij den eersten togt gebleken, dat tot het veroveren der stelling, welke de Palembangsehe vijand in bezit had, eene aanzienlijker land- en zeemagt bijeen gebragt moest worden, dan waarover destijds beschikt was. De ontbrekende oorlogsvaartuigen werden uit Holland ontboden; de zich op Java bevindende van het noodige voorzien en een groot aantal landingsbooten, waarvan men het gemis bij de vorige expeditie zoo zeer ondervonden had, op Java aangemaakt. In een woord: het gouvernement deed alle maatregelen nemen, welke op eenen goeden uitslag konden doen hopen.

Met deze toebereidselen verliep intusschen een groot gedeelte van het jaar 1820, en toen men daar mede gereed was, bevond men zich reeds te ver in het jaargetijde (de Oost-mousson), waarvan gebruik moest worden gemaakt, om nog dat jaar de onderneming met vrucht te kunnen uitvoeren. Eerst in de maand Mei 1821 van het volgende jaar, kon men tot de uitvoering der ontworpen exp-

(1) MAHMOED BADAROEEDIEN OF BADR AL DIEK.

ditte overgaan. Het opperbevel over dezelve werd den Generaal-Majoor *de Kock* opgedragen.

Eenige weken te voren deed de *cholera-morbus*, die vroeger op *Mauritius*, op *Poelo Pinang* en in *Bengalen* gewoed had, zich insgelijks te *Samarang* en naderhand te *Batavia* en omstreken krachtig gevoelen. Bij het vertrek der expeditie heerschte deze ziekte reeds zoo hevig, dat er dagelijks honderde Europeanen en inlanders onder bezweken.

De Gouverneur-Generaal bezigtigde den 8e. Mei de schepen van het eskader, ter reede van *Batavia*. Eenige andere, tot dezen togt behorende schepen blokkeerden nog, als een gevolg der vorige expeditie, de Palembang-sche rivieren, terwijl andere bereids in de wateren van *Banka* gestationeerd waren.

Op den 9e. Mei werd het sein tot afzeilen gegeven. De wind was gunstig. De gezindheid der zeelieden en der troepen uitmuntend, ofschoon de *cholera* ook reeds tot het escader was uitgebreid. Na eenige kleine ongelegenheden bereikte men den 18e. Mei de reede van *Muntok* (1). Deze reede is niet gunstig. Tot het vinden eener behoorlijke ankerplaats moet men ten naastenbij $\frac{1}{2}$ mijl van den wal verwijderd blijven. Ook het ontschepen gaat daar met vele moeilijkheden gepaard.

De bevelvoerende Generaal nam de bezetting van *Muntok* in oogenschouw, en bestemde een gedeelte derzelve, om deel van den togt uit te maken. Ook deze militairen waren met de meeste geestdrift beziel.

Den 16e. tegen den middag ging men weder onder zeil, koers stellende naar den *Soensang* (2), alwaar men denzelfden avond ten anker bleef, en alwaar de schepen grootendeels verzameld werden. De hulk *Nassau* blokkeerde de monding dezer rivier.

Alvorens den verderen gang der expeditie te beschrijven, zullen wij hier, in de volgende opgave, derzelve sterkte en samenstelling doen kennen.

(Zie de hier bijgevoegde Staten I. en II.)

(1) *Muntok*, de hoofdplaats van het eiland *Banka*, gevestigd door den Engelschen Generaal en Gouverneur *Minto*, van wien het den naam *Minto*, bij verbastering *Muntok*, heeft ontleend, was op dat tijdstip, zoo met betrekking tot de vestingwerken als de civiele gebouwen, eene plaats van weinig beteekenis. Eenige aarden wallen, de golvingen van het terrein volgende, omgaven eenige bamboezen en steenen woningen.

Naderhand zijn aan deze plaats groote verbeteringen toegebracht, en, onder andere, ook tot het in staat van verdediging stellen van dit hoogst belangrijk eiland, goed ingerigte werken aangelegd.

(2) *Soensang*, rivier, welke Palembang bespoelt. De kust van Sumatra aan dit Oostelijk gedeelte is bijzonder laag, moerassig en boschrijk.

OVER DE ZAMENSTELLING DER

INFANTERIE-BATAILLONS,

EN IN HET BIJZONDER VAN DE DAARTOE BEHOORENDE

TIRAILLEURS.

In eene noot, voorkomende op de 26e blz. in het IVe nummer van den *Militairen Spectator*, worden Officiëren van ondervinding door de Redactie van dat Tijdschrift uitgenoodigd, om haar, nopens de meest doeltreffende samenstelling der Infanterie, hunne meening te willen mededeelen.

De steller van het tegenwoordig vertoog acht het de plicht van elk vaderlandminnend Nederlander te zijn, aan deze uitnoodiging te voldoen, en, ieder zooveel hij vermag, bij te dragen tot nuttige inrigtingen bij het Nederlandsche leger. Ofschoon hij zeer verre is, van zijn vertoog nopens dit onderwerp als onverbeterlijk te willen aanprijzen, durft hij zich echter vleijen, dat er nuttigs genoeg in bevat zal zijn, om de kritiek op te wekken en hierdoor meer en meer de aandacht op deze belangrijke zaak te vestigen, hetwelk alsdan welligt voor het algemeene welzijn een heilzaam resultaat zal te wege brengen. Alleen tot dezen wensch bepaalt zich des schrijvers oogmerk, bij het bekend maken van dit vertoog.

Nopens de verdeeling der Infanterie in regimenten, brigades en divisien, de beide laatstgenoemden zelfs in tijd van vrede, is het noodeloos hier uit te weiden, alzoo geen ervaren krijgsman immer de doelmatigheid van zulk eene verdeeling heeft in twijfel getrokken. Ik zal mij derhalve hier blootelijk tot de verdeeling in bataillons bepalen.

In het algemeen reket men de sterkte van een bataillon op 600 tot 800, het maximum op 1000 man; het getal der kompagnien, in welke de bataillons verdeeld zijn, is tegenwoordig afwisselend van vier tot zes. Het schijnt in allen gevalle meest doelmatig te zijn, in zoo sterk getal als mogelijk uit te rukken, zoo lang de Chefs der bataillons en kompagnien hunne respectieve afdeelingen kunnen overzien en handelbaar houden. Dienvolgens zoude men dan voor elke kompagnie het getal van 120 tot 150, en als maximum 200 man kunnen aannemen.

Wat betreft de dienst der tirailleurs bij de bataillons: hierin bestaan verschillende inrigtingen, waarvan geene tot dus verre vrij van gebreken te achten is. Het formeren van tirailleur-bataillons bij regimenten ontzenuwt de overige bataillons, alzoo men aannemen moet, dat de tirailleurs eene keurbende uitmaken, weshalve een gedetacheerd bataillon van zijne elite beroofd wordt en men, waar het noodzakelijk is, andere soldaten tot de dienst van tirailleurs moet detacheren. Gansche kompagnien, elke op hare beurt, of wel van elke kompagnie een bepaald getal manschappen als tirailleurs te doen ageren, veroorzaakt noodwendig eene verandering in de verdeeling van het bataillon en verwekt eene stoornis, die niet anders dan schadelijk zijn kan. Bij uitsluiting het derde gelid tot deze dienst in het werk te stellen, heeft velerlei gebreken; en wel, in de eerste plaats, de omstandigheid, dat men alsdan voor den vijand niet meer op

drie, maar slechts op twee gelederen staat; immers het derde gelid is in dat geval, wanneer het eenmaal tegen den vijand gedetacheerd is, niet zoo gemakkelijk terug te bekomen, als zulks op de exerceerplaats geschieden kan; en wilde men het tot deze dienst bestemmen, dan zoude men het niet meer derde gelid moeten noemen, en op dezelfde wijze moeten exerceren als tegen den vijand geageerd werd, namelijk met twee gelederen. Bovendien zijn echter de gevoelens, nopens de meer of mindere nuttigheid van het derde gelid, nog zeer verschillend; de ondervinding leert, hoewel het naar de theorie physiek niet verklaarbaar is, dat een bataillon op drie gelederen meer consistentie heeft, beter en met meer vastheid manoeuvreert dan op twee, en dit verschil is natuurlijk met een gelid nog aanmerkelijker. Men bespeurt zulks het duidelijkst bij troepen, waar het stelsel van verlofgang is ingevoerd, wanneer men, alvorens de verlofgangers terug zijn geroepen, eerst op twee gelederen, en vervolgens, na hunne terugkomst, op drie exerceert. Ook schijnt het mij toe, dat, bij alle deze inrigtingen, het zoo noodzakelijk verband tusschen officieren en soldaten der tirailleurs, voor zulk eene gewigtige dienst niet genoeg behouden kan worden.

Het zoude mij voorkomen, doelmatig te zijn, tot de tirailleurdienst eene vijfde of zevende compagnie (1) per bataillon te bestemmen. Deze compagnie zoude alsdan eene ware keurbende of elite moeten uitmaken, waarvan de grootste kracht, ofschoon zij ook in het linie-manoeuvreren geoefend wierde, hoofdzakelijk in het tiraileren zoude bestaan; gelijk, omgekeerd, de overige compagnien zich wel in het tiraileren zouden oefenen, maar hunne voornaamste kracht in het linie-ageren zouden vinden. Naar mijne gedachten zoude zulk eene tirailleur-compagnie nimmer in de rijen van het bataillon ingelijfd moeten zijn, ten einde dit laatste altijd in zijn geheel bleve, en steeds dezelfde verdeeling en vastheid behielde. Niet elk goed linie-soldaat is een goed tirailleur; de soldaten die tot de tirailleur-dienst gekozen worden, moeten daartoe zoowel physieken als morelen aanleg bezitten, en vermits zij meer opzettelijk in het schieten en bajonetteren geoefend moeten worden, zullen zij deze moeilijke dienst natuurlijk beter kunnen verrigten dan zoodanige manschappen, die alle diensten eoen goed moeten verrigten; te meer wanneer men hen in het genot stelt van eenige pecuniële voordeelen, maar vooral ook van eervekkende onderscheidingen, en hen aldus tot eene ware, van eergevoel doordrongene keurbende vormt. Hunne Officiëren zouden door den bataillon-Chef voorgedragen, en door de regiment-Chefs benoemd moeten worden, vermits er zeer veel aan het karakter zoowel als aan de bekwaamheden gelegen is van aanvoerders, die, naar gelang der omstandigheden, met eenen zekeren graad van onafhankelijkheid moeten ageren, hetzij om, bij eene attaque, den vijand, zoodra zij het front van de linie ontbloot hebben, in de flanken aan te vallen, of wel zich op de vleugels en tusschen

de intervalles te retireren, en alsdan van daar hunne welgemikte schoten op den vijand aan te brengen; hetzij bij het formeren van quarrés de hoeken hunner bataillons te versterken, of wel, volgens hun beter inzicht, kleine quarrés te vormen, of elke andere stelling te nemen, waarin zij oordeelen den vijand de meeste afbreuk te kunnen doen; kortom, zich bij alle voorkomende gelegenheden en omstandigheden te kunnen helpen en den vijand zooveel mogelijk te benadeelen. Niemand zal betwijfelen, dat men tot Officiëren en vooral tot Kapitein van zulk eene compagnie, geene andere dan uitmuntende krijgslieden bezigen kan; ofschoon het niet minder waar is, dat bij een korps van dezen aard zich ruime gelegenheid opdoet om krijgstalenten meer en meer te ontwikkelen. Hier tegen zal men welligt de bedenking opperen, dat eene dergelijke tirailleur-compagnie in eenen veldtogt zeer veel te lijden zoude hebben, en dat het moeilijk zoude zijn die voltallig te houden. Ik erken dit in zekere mate, doch men zoude nimmer deze keurbende moeten misbruiken, gelijk zulks met de voltgeur-compagnien der Fransche armee geschiedde. De tirailleurs, namelijk, zouden, zoowel op voorposten als elders, niet menigvuldiger noch in grooter getal gedetacheerd moeten worden, dan volgens hunne beurt en op gelijken voet met de overige compagnien, hetwelk bij bataillons van vijf compagnien voor hen een vijfde gedeelte van de dienst zoude uitmaken; bovendien zoude men zich van de tirailleurs (aangenomen zijnde, dat zij meer intelligentie bezitten dan de andere soldaten) met vrucht kunnen bedienen tot aanvoerders van kleine patrouilles en aflossingen. Wel is waar, dat zij in gevechten meer dan de overige troepen aan gevaar zijn blootgesteld, maar wanneer zij daarentegen en débâdâde en als soutiens in kleinere troepen ageren, hebben zij minder van het kanonvuur te lijden. Ook moet ik hierbij nog aanmerken, dat de tirailleur-compagnie zelden of nooit van haar bataillon verwijderd, en in geen geval tot andere dan momentane ondernemingen gebezigd behoort te worden, naardien men door eene tegenovergestelde handelwijze de bataillons zoude ontzenuwen.

(Ingezonden artikel.)

NECROLOGIE.

In den ochtendstond van den 31sten Mei ll. overleed, binnen Delft, een der oudste Officiëren van het Nederlandsche leger; JOHAN HENDRIK VOET, Ridder van de Militaire Willems-orde 3e. klasse, Luitenant-Generaal enz., enz. Hij eindigde, in den ouderdom van ruim 74 jaren, zijne verdienstvolle loopbaan. Gedurende meer dan veertig jaren was hij met het militaire onderwijs belast, en het grootste gedeelte van dien tijd aan het hoofd van dat onderwijs geplaatst. Het Nederlandsche leger dankt eene reeks verdienstelijke Officiëren, van welke thans reeds vele in de hooge rangen van het leger, den Staat dienen, aan de leiding van dezen, bij uitnemendheid begaafden man. De diensten, door den waardigen VOET, in zijne

(1) In het laatste geval zoude dan deze compagnie sterker moeten zijn dan de zes anderen.

hoogst gewigtige betrekkingen, aan het Vaderland bewezen, geven hem eene regimatige aanspraak op de dankbare vereering der natie.

De Wetenschappen verliezen, in den achtingwaardigen Grijsaard, een onvermoeid beoefenaar, die, tot in gevorderden leeftijd, met den gang der wetenschap gelijken tred hield. De Koning en de Staat derven, in hem, een getrouw dienaar; de Burger-maatschappij een harer voortreffelijkste leden, en het Leger een Officier, aan wiens kundigheden en zorgen het de trapsgewijze verbetering van het militair onderwijs, dat belangrijk gedeelte eener legerzamenstelling, voornamelijk te danken heeft. De vruchten van zijnen arbeid, in zijne talrijke uitmuntende kweekelingen aanwezig, vormen de schoonste lofspraak op dezen merkwaardigen man, wiens dood, ofschoon sedert eenigen tijd te gemoet gezien, een wezenlijk verlies is, en wiens nagedachtenis bij velen in zegening bewaard zal blijven.

Wij hopen in staat gesteld te zullen worden, in het vervolg, eenige nadere bijzonderheden uit het leven van dezen verdienstelijken mensch te kunnen mededeelen.

Verscheidenheden.

STERKTE EN ZAMENSTELLING VAN HET SARDINISCHE LEGER.

Het Sardinische leger is op den voet van vrede ongeveer 30,000 man, en op den voet van oorlog 60,000 man sterk, de militie niet mede gerekend.

Het staand leger is in drie deelen verdeeld, te weten:

- 1°. Het huis des Konings, bestaande uit Infanterie en Kavallerie, is verdeeld in vier kompagnien lijfwachten (gardes du corps), sterk 177 man, de Staf daaronder begrepen; twee kompagnien deur-wachters (gardes de la porte), sterk 208 man; eene kompagnie zwitsersche lijfwachten te voet, van 100 man; te zamen 485 man.

- 2°. De Koninklijke wachten (gardes), alleen uit Infanterie te zamengesteld, bestaande uit eene brigade of regiment Grenadiers, op dezelfde wijze als de linietroepen georganiseerd, sterk 711 man; uit een regiment Jagers, van twee bataillons, elk van 7 kompagnien, waarvan de keurkompagnie den naam van Karabiniers draagt, sterk 739 man, te zamen 1450 man.

- 3°. De linie-troepen, bestaande uit Infanterie, Kavallerie, Artillerie en Genie.

De Infanterie is te zamengesteld uit negen regimenten van linie, elk van twee bataillons, in tijd van vrede, en

van vier bataillons in tijd van oorlog. Elk bataillon heeft zeven kompagnien, waarvan een Grenadiers, te zamen sterk op den voet van vrede 12,401 man; verder uit zes bataillons Jagers, welke in tijd van oorlog insgelijks verdubbeld worden; elk bataillon van acht kompagnien, te zamen in vreedstijd sterk 4,137 man; en eindelijk uit twee garnizoen-bataillons, sterk 1668 man. De Infanterie is dus te zamen sterk 18,206 man.

De Kavallerie, welke in tijd van oorlog niet versterkt wordt, bestaat uit Koninklijke Karabiniers of Gensdarmes, uitmakende acht divisien, waarvan er zeven op het vaste land en eene in het eiland Sardiniën worden gebezigd. De zeven eerstgenoemde divisien bestaan uit tien kompagnien, 29 luitenances, 385 brigades te voet en te paard, sterk 3,077 man; een regiment Kavallerie van linie van 832 man; een regiment dragonders van 832 man, twee regimenten ligte Kavallerie, sterk 1664, te zamen 6,405 man.

De Artillerie, onder de bevelen van eenen grootmeester, is zamengesteld uit twee bataillons van linie, van zeven kompagnien, waarvan eene kompagnie werklieden of vuurwerkers, welke in tijd van oorlog verdubbeld worden, op voet van vrede sterk 1880 man; uit een korps rijdende Artillerie van 4 kompagnien, sterk 316 man; uit eene kompagnie garnizoen Artillerie van 103 man; uit twee kompagnien Trein, sterk 102 man; daarenboven nog uit 37 man Staf of tot de Administratie behoorende, en 130 beambten, dus te zamen sterk 2568.

Het korps Genie-troepen bevat 51 Officieren van den Staf, en eene kompagnie Mineurs van 82 man.

De algemeene Staf bestaat uit 8 Luitenant-Generaals, waarvan er drie bij de lijfwacht dienst doen, en 5 in de vijf groote land-kommando's gebruikt worden; uit 26 Generaal-Majours, waarvan er vier bij de lijfwacht dienst doen, 19 in de militaire divisien, 2 aan de scholen, en 1 tot Inspecteur der Karabiniers, gebruikt worden; verder uit 40 Kolonels, 24 Luitenant-Kolonels, 34 Majours, 40 Kapiteins van de stedelijke Staven; vervolgens uit een Kwartiermeester-Generaal, 1 Kolonel, 1 Luitenant-Kolonel, 1 Majoor, 8 Kapiteins, 16 Luitenants van het korps van den algemeenen Staf en 108 beambten van alle rangen der Administratie.

De zeetroepen bestaan uit 43 Officieren van den Staf, 1 regiment equipage der Marine, sterk 807 man, 1 bataillon Infanterie van 702 man, en twee kompagnien Artillerie van 202 man, te zamen 1754 man. De vloot bestaat uit 4 fregatten, 6 brikken en 12 kanonneerbooten.